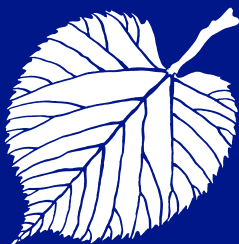
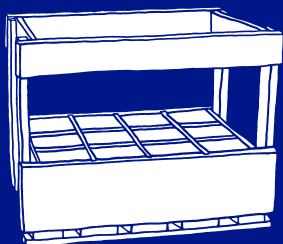
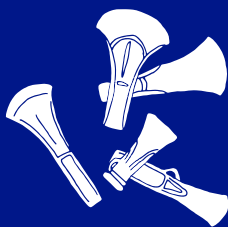

oderbruch museum altranft

Zajrzyj na łęki

miejsca dziedzictwa
kulturowego 2022

ŁĘGI ODRZAŃSKIE
LUDZIE TWORZĄ KRAJOBRAZ

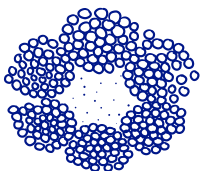
Zainicjowane w XVIII wieku przez koronę pruską osuszanie regionu Łęgów Odrzańskich doprowadziło do powstania jednego z najciekawszych krajobrazowo małych regionów współczesnej Europy.

Ten największy polder rzeczny w Niemczech może pochwalić się zarówno wyjątkową kulturą wiejską jak i oryginalnym systemem wodnym, a jednocześnie ogromnym zagęszczeniem zabytków.

Izby pamięci i muzea wsi, zabytki budowlane i pomniki archeologiczne, przepompownie, młyny wiatrowe i pływające, kościoły i gospodarstwa o uznanym statusie miejsc dziedzictwa umożliwiają poznanie schedy kulturowej tego krajobrazu. W Muzeum Łęgów Odrzańskich (Oderbruch Museum) w Altranft miejsca te prezentowane są w miniaturowej wystawie. Zachęca ona do podróży przez Łęgi, by lepiej je poznać i zrozumieć.

Korzystając z broszury »Zajrzyj na Łęgi« możecie Państwo zaplanować własną wyprawę. W notatkach na marginesie znajdziecie Państwo garść sugestii kulturalnych i gastronomicznych. Nie wszystkie miejsca mają stałe godziny otwarcia. Niektóre z nich stanowią część przestrzeni publicznej, inne należą do osób prywatnych, z którymi trzeba się umówić przed wizytą. Różnorodność naszych miejsc powoduje wyjątkowość i szczególnie urok Łęgów Odrzańskich.

Życzymy Państwu ekscytującej podróży!

PODNOŚNIA STATKÓW NIEDERFINOW

**Schiffshebewerk
Niederfinow
Hebewerkstraße 70a
16248 Niederfinow**
+49 33362 7182-50
[schiffshebewerk-
niederfinow.com](mailto:schiffshebewerk-niederfinow.com)

zwiedzanie
poniedziałek–piątek
godz. 9–16
(w święta nieczynne)
oprowadzanie
soboty, niedziele i święta
godz. 9–16
Infozentrum
codziennie godz. 10–16
przerwa zimowa
2.1.23 do 6.3.23

Otwarta w 1934 roku podnośnia statków w Niederfinow jest najstarszą wciąż czynną służą tego typu w Niemczech. Tymczasem obok powstała już nowsza i większa. Jej otwarcie ma nastąpić w 2022 roku.

Obie podnośnie, zarówno ta obsługiwana za pomocą czterech mechanizmów zębatkowych jak i służa Liepe, wraz z Kanałem Finow (Finowkanal), stanowią świadectwo 400-letniej tradycji systemu wodnego na skraju Łęgów Odrzańskich.

Co roku tę ogromną służę windową odwiedza ponad sto tysięcy osób.

NA MARGINESIE

Gorzelnia/Feinbrennerei
Regionalne Trunki & Likiery
Hebewerkstraße 41
16248 Niederfinow
die-feinbrennerei.myshopify.com

Schiffer-Gasthaus & Café
Hebewerkstraße 55
16248 Niederfinow
+49 33362 204

Eis & Café Fagus
Hebewerkstraße 79
16248 Niederfinow
+49 33362 719393

**Lodziarnia & Kawiarnia
pensjonat/
Gasthaus Nieder Oderbruch**
Hebewerkstraße 72
16248 Niederfinow
+49 33362 71928
gasthaus-schiffshebewerk.de

Zum Barnimer Holzmich'l
Hebewerkstraße
16248 Niederfinow
+49 172 3909086

**więcej ofert
gastronomicznych**
przy parkingu podnośni

MUZEUM ŻEGLUGI ŚRÓDLĄDOWEJ
ODERBERG

**Binnenschiffahrtsmuseum
Oderberg
Hermann-Seidel-Straße 44
16248 Oderberg**

+49 33369 539321

[bs-museum-oderberg.de/
texte/pl](https://bs-museum-oderberg.de/texte/pl)

kwiecień–październik
codziennie godz. 10–17
listopad–marzec
codziennie godz. 10–15

dorośli	4 €
dzieci (6–14 lat)	2 €
zniżkowy	2,50 €
rodzinny	10 €

To najstarsze muzeum techniki w Brandenburgii. Do dziś jego wystawy i ogromny park muzealny poświęcone są żegludze śródlądowej na Odrze. Mieszcząca się tu informacja turystyczna jest idealnym miejscem, by zaplanować dalszą trasę. Ścieżka kultury przemysłowej (Industriekulturpfad) prowadzi wzdłuż najstarszej sztucznie utworzonej drogi wodnej na terenie Niemiec — Kanału Finow (Finowkanal).

Dzięki wypożyczalni Kanu Verleih Oderberg dalszą trasę można odbyć kajakiem. Alternatywą jest rejs wycieczkowy statkiem Fahrgastschiffahrt Oderberg.

NA MARGINESIE

**Ścieżka kultury
przemysłowej/
Industriekulturpfad
Finowkanal**

interaktywna aplikacja na
unser-finowkanal.eu/pl/home-pl

**podnośnia statków
z centrum informacji/
Altes & Neues**

**Schiffshebewerk mit
Informationszentrum**

Hebewerkstraße 70
16248 Niederfinow
schiffshebewerk-niederfinow.com

**Fahrgastschiffahrt
Oderberg**
oder-schiff.de

Kanu Verleih Oderberg
Hermann-Seidel-Straße 62
16248 Oderberg
+49 174 531545
kanu-oderberg.de

IZBA PAMIĘCI HOHENZAATEN

Heimatstube Hohensaaten
Dorfstraße 18 a
16248 Bad Freienwalde
OT Hohensaaten

**Stowarzyszenie/
Heimatverein**
Hohensaaten e.V.
+49 33368 70446

godziny otwarcia po
uzgodnieniu terminu

Przechowywane są tu zachowane ślady rybołówstwa, żeglugi i rolnictwa, które stanowiły niegdyś o istnieniu wsi. Od strony południowej krajobraz dominują imponujące budowle »Śluzu Wschodniej« i »Śluzu Zachodniej« (Ostschleuse, Westschleuse). Dopływ Odry Starej Wrzecieńskiej (Wriezener Alte Oder) łączy się tutaj z głównym nurtem Odry. W centrum stoi odrestaurowany kościół, wybudowany w stylu neogotyckim według planów królewskiego mistrza budowlanego Friedricha Augusta Stülera. Jadąc dalej na północ rowerem wzdłuż Odry, już po pięciu kilometrach docieramy do Parku Narodowego Doliny Dolnej Odry.

NA MARGINESIE

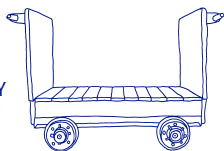
**Gospoda »Pod
odrzańskim mostem«/
Gaststätte »Zur
Oderbrücke«**
Chausseestraße 11
16259 Bad Freienwalde
OT Altglietzen
+49 33369 525

Hotel »Zur Fährbühne«
Hotel – Restauracja
– Kawiarnia
Fährweg 17
16259 Bad Freienwalde
OT Hohenwutzen
+49 33368 505-0
hotel-faehrbuehne.de

**Park Narodowy Doliny
Dolnej Odry/
Nationalpark
Unteres Odertal**
[nationalpark-
unteres-odertal.eu/pl/](http://nationalpark-
unteres-odertal.eu/pl/)

**Szlak rowerowy
Odra-Nysa/
Oder-Neiße-Radweg**
oder-neisse-radweg.de

PIEC PIERŚCIENIOWY
ALTGLIETZEN

Ringofen Altgietzen
Chausseestraße 60
16259 Bad Freienwalde
OT Altgietzen

**Stowarzyszenie/
Hoffmanscher Ringofen**
1878 Altgietzen e.V.
+49 33369 75243
+49 160 99341540

godziny otwarcia
po uzgodnieniu terminu

Piec wypalowy pierścieniowy w Altgietzen ożywia historię i tradycję rzemiosła ceglarskiego. Dziś stanowi on zabytek kultury technicznej. Stowarzyszenie na rzecz zachowania zabytku oferuje zwiedzanie, które umożliwia wszechstronny wgląd w rzemiosło i szczególną budowę dobrze zachowanego pieca. Szczególną atrakcją jest Święto Strycharzy, odbywające się każdego roku w czerwcu.

NA MARGINESIE

**Bistro Pod Sakwą/
Imbiss zur Satteltasche**
Chausseestraße 68a
16259 Bad Freienwalde
OT Altgietzen
+49 33369 76626

**Pałac/
Schloss Neuenhagen**
kawiarnia i oprowadzanie
Freienwalder Straße 12
16259 Bad Freienwalde
OT Neuenhagen
+49 33369 775671
schloss-neuenhagen.de

**Gospoda »Pod
odrzańskim mostem«/
Gaststätte »Zur
Oderbrücke«**
Chausseestraße 11
16259 Bad Freienwalde
OT Altgietzen
+49 33369 525

**Sklep Rybny/
Oder Fisch GmbH**
**Fischgeschäft &
Angelkarten**
Chausseestraße 25
16259 Bad Freienwalde
OT Altgietzen
+49 152 09012085

KOŚCIÓŁ NEUTORNOW

Dorfkirche Neutornow
16259 Bad Freienwalde
OT Schiffmühle

**rada kościelna/
Gemeindekirchenrat**
Familie Lukas
Neutornow 32
16259 Bad Freienwalde
OT Schiffmühle
+49 3344 331194

Potrzeba nieco zacięcia, aby dostrzec tzw. gałkę na dachu wieży kościoła. W zalutowanej metalowej kuli mieszczą się stare pisma kościelne. Budynek został wybudowany w 1770 roku jako kościół kolonistów na ówczesnej ziemi królewskiej. Na cmentarzu po południowej stronie kościoła znajduje się nagrobek Louisa Henriego Fontanego, ojca słynnego pisarza Theodora Fontanego. Z otwartego płaskowyzu macie Państwo znakomity widok na odrzańskie łęgi. Obok nabożeństw w kościele odbywają się co roku liczne wydarzenia w ramach cyklu »Pod pięknym kościołem« (Zur schönen Kirche), jak koncerty chóralne, spotkania literackie, przedstawienia teatralne.

NA MARGINESIE

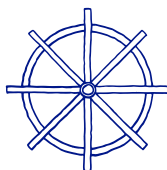
Zur schönen Kirche
Neutornow
f/ZurSchoenenKirche
Neutornow

Sklep Spółdzielni
**Rolniczej/
Hofladen der**
Agrogenossenschaft
Schiffmühle e.G.
Gabow 65 a
16259 Bad Freienwalde
OT Schiffmühle
agroschiffmuehle.de

Sprzedaż własna
**gospodarstwa rolnego/
Ab-Hof-Verkauf**
Bauernhof Oderaue
Neuranft 15
16259 Oderaue
OT Neuranft
bauernhof-oderaue.de

Szlak Rowerowy Branden-
burg przez Altgietzen do
Hohensaaten an der Oder
długość 10 km
reiseland-brandenburg.de

DOM FONTANEGO
SCHIFFMÜHLE

**Fontanehaus
Schiffmühle 3
16259 Bad Freienwalde
OT Schiffmühle**
+49 3344 150890

kwiecień–październik
czwartek–piątek
godz. 11–16
soboty, niedziele
i święta
godz. 10–16

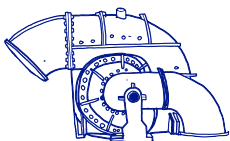
Głównym bohaterem wystawy w małym budynku szachulcowym, zaraz na początku wsi Schiffmühle, jest Louis Henri Fontane – ojciec słynnego pisarza Theodora Fontanego. W nowej części wystawy dowiecie się Państwo również sporo o historii samej miejscowości, od jej założenia w XVIII wieku do końca epoki NRD. Niewielkie muzeum z kawiarenką zaprasza również na chwilę oddechu w ogrodzie. Zaś w położonym nieopodal Bralitz możecie Państwo zarezerwować w Odertours spływ po Starej Odrze (Alte Oder).

NA MARGINESIE

**nagrobek
Louisa Henriego
Fontanego**
Kirche Neutornow
16259 Bad Freienwalde
OT Schiffmühle

**Spływ po Starej Odrze/
Kanutouren & Floßfahrten
auf der Alten Oder**
Odertours
Oderberger Straße 10 a
16259 Bad Freienwalde
OT Bralitz
+49 176 25260183
odertours.com

PRZEPOMPOWNIA NEUTORNOW

Schöpfwerk Neutornow **16259 Bad Freienwalde** **OT Schiffmühle**

Neutornow,
naprzeciw nr 67

Wybudowana w 1895 roku przepompownia powodziowa w Neutornow w 1968 roku została przebudowana na system zasilania elektrycznego. Jej ceglana budowa odzwierciedla architekturę czasu, w którym powstała, a zarazem jest ważnym świadectwem technicznym historii ochrony przeciwpowodziowej na terenach Łęgów Odrzańskich. Również okoliczne domy mistrzów pompowniczych oddają wyrazistego ducha ówczesnej kultury technicznej. Przepompownie powodziowe można zobaczyć również naprzeciwko dworca w Bad Freienwalde nad kanałem Freienwalder Landgraben, a także w Liepe.

NA MARGINESIE

**Sklep Spółdzielni
Rolniczej/
Hofladen der
Agrogenossenschaft
Schiffmühle e.G.**

Gabow 65 a
16259 Bad Freienwalde
OT Schiffmühle
agroschiffmuehle.de

**Szlak Rowerowy Branden-
burg przez Altgietzen do
Hohensaaten an der Oder**
długość 10 km
reiseland-brandenburg.de

DOM MISYJNY MALCHE
BAD FREIENWALDE

**Missionshaus Malche
Malche 1
16259 Bad Freienwalde**
+49 3344 42970
malche.net

kościół otwarty
codziennie godz. 7:30–18
oprowadzanie po
uzgodnieniu terminu
+49 3344 429780
info@malche.net

oznakowana ścieżka
i parking do dalszej
wędrowki pieszej

Idylliczna dolina Malche jest miejscem wypoczynku dla ducha, duszy i ciała. W założonym w 1898 roku domu biblijnym przygotowywano kobiety do ich późniejszej pracy misyjnej w krajach orientu. Po 1945 roku Malche stało się placówką edukacyjną pedagogiki społecznej Kościoła Ewangelickiego. Obecnie mieści się tu obiekt konferencyjny i gościnny, oferujący bogaty program całoroczny. Oznakowana ścieżka wokół niego wprowadza w historię kompleksu. Duży stary sad owocowy ze strumykiem i łąkami stanowi punkt startowy do dalszych wędrówek szlakami, prowadzącymi pośród wież widokowych.

NA MARGINESIE

**Szlak wędrowny wież
widokowych**

z wieżą Bismarcka,
powyżej doliny Malche,
długość 12 km
bad-freienwalde.de/turm-diplom

**Panorama Historyczna -
Restauracja Carlsburg**

Burgstraße 9
16259 Falkenberg/Mark
+49 33458 205
carlsburg.de

**Szlak Gipfelstürmer ze
szczytem Watzmann**

bad-freienwalde.de/gipfelstuermer

DOM PIELĘGNACJI PRZYRODY
BAD FREIENWALDE

Haus der Naturpflege e.V.
Dr.-Max-Kienitz-Weg 2
16259 Bad Freienwalde
+49 3344 3582
haus-der-naturpflege.de

kwiecień–październik
środa–niedziela
godz. 10–17
listopad–marzec
wtorek–piątek
godz. 9–16

dorośli **2 €**
do lat 16 **1 €**

Dom Pielęgnacji Przyrody to muzeum ochrony przyrody, poświęcone szczególnej postawie życiowej i światopoglądowi Kurta Kretschmanna (1914–2007) i jego żony Erny (1912–2001). Rozciągający się tu ogród dydaktyczny i pokazowy prezentuje różnorodne typy krajobrazów i ogrodów. Dzieci i młodzież mogą skorzystać z bogatej oferty edukacji ekologicznej. Polecamy to miejsce jako punkt startowy do atrakcyjnych wędrówek po okolicach Bad Freienwalde, niezapomniana jest również wizyta w Bocianie Wieży (Storchenturm) w Rathsdorf – starym piecu ceglany między Bad Freienwalde i Wriezen, opowiadającym o trybie życia bociana białego.

NA MARGINESIE

**Bocianie Muzeum/
Storchenmuseum
Rathsdorf/Altgaul**
przy starej B 167
16269 Wriezen
OT Rathsdorf
+49 33456 3349

**dom zdrojowy/
Kurmittelhaus
Bad Freienwalde**
Spacer po parku zdrojowym
Gesundbrunnenstraße 33 a
16259 Bad Freienwalde

**Kawiarnia Niebieska
Cebula/
Café Blaue Zwiebel**
Gesundbrunnenstraße 32 a
16259 Bad Freienwalde
blaue-zwiebel.de

**odznaka zdobywcy wież/
Turmdiplom**
wędrorny szlak wież
widokowych,
długość 12 km
[bad-freienwalde.de/
turm-diplom](http://bad-freienwalde.de/turm-diplom)

MUZEUM ZIEMI ODRZAŃSKIEJ
BAD FREIENWALDE

Oderlandmuseum
Uchtenhagenstraße 2
16259 Bad Freienwalde
+49 3344 2056
oderlandmuseum.de

środa–sobota
godz. 11–17
w święta po uzgodnieniu
terminu

dorośli	2 €
zniżkowy	1 €
oprowadzanie	20 €

Bad Freienwalde jest najstarszym kurortem i kąpieliskiem Marchii Brandenburskiej – zaś Muzeum Ziemi Odrzańskiej jest najstarszym muzeum regionalnym w Brandenburgii. Na wystawie stałej można znaleźć podstawowe informacje o przedsięwzięciu osuszania tych terenów, omówiona jest też historia kurortu i kąpieliska. Bad Freienwalde stanowi poza tym idealne miejsce startowe wielu, również długich, wędrówek. Szczegółowe informacje otrzymacie Państwo w położonej tuż obok informacji turystycznej.

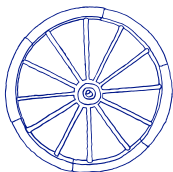
NA MARGINESIE

**Informacja turystyczna/
Tourist-Information**
Bad Freienwalde
Uchtenhagenstraße 3
16259 Bad Freienwalde
+49 3344 150890
bad-freienwalde.de

Ristorante La Famiglia
Kanalstraße 28
16259 Bad Freienwalde
+49 3344 4779646
la-famiglia-ristorante.de

La Fontana Ristorante
Weinbergstraße 19
16259 Bad Freienwalde
+49 3344 331938
lafontana-ristorante.de

**szlak rowerowy przez
historyczne centra miast:
Angermünde
& Bad Freienwalde**
długość 42 km
reiseland-brandenburg.de

MUZEUM ŁĘGÓW ODRZAŃSKICH

ALTRANFT

Oderbruch Museum
Altranft
Am Anger 27
16259 Bad Freienwalde
OT Altranft
+49 3344 333911
oderbruchmuseum.de

12 marca – 11 grudnia
czwartek–niedziela
i święta
godz. 11–17

dorośli **8 €**
zniżkowy **5 €**
do lat 18 **bezpłatnie**

W Altranft prezentowane są Łęgi Odrzańskie – ich wyjątkowy system wodny, ludzie i kultura wiejska. Trasa zwiedzania rozpoczyna się w pałacu Altranft, XIX-wiecznym dworcu, położonym w parku krajobrazowym. Szczególną topografię Łęgów, ich krajobraz wodny oraz liczący ponad 1000 km system kanałów ukazuje „pajęczyna” Antje Scholz. Drogi wodne można prześledzić poprzez zabawę na torze kuleczkowym. Fotografie ludzi z Łęgów, filmy i stacje audio angażują wszystkie zmysły.

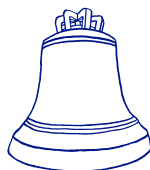

NA MARGINESIE

**Kafeteria Pałacowa/
Cafeteria im Schloss**
Am Anger 27
16259 Bad Freienwalde
OT Altranft

**Bocianie Muzeum/
Storchenmuseum**
Rathsdorf/Altgaul
przy starej B 167
16269 Wriezen
OT Rathsdorf
+49 33456 3349

KOŚCIÓŁ MARIACKI
WRIEZEN

**Marienkirche
Friedrich-Fröbel Straße 1
16269 Wriezen**

**Ewangelicka Gmina
Kościelna/
Ev. Kirchengemeinde
Wriezen**
Margot Müller
Friedrich-Fröbel-Straße 1
16269 Wriezen
+49 33456 2080

Wriezen jest jednym z niewielu miast, położonych na terenie Łęgów Odrzańskich, które jednocześnie jest bodaj najsilniej związane z historią tego krajobrazu. Wieża najstarszej budowli, Kościoła Mariackiego, widoczna jest dla mieszkańców Łęgów z daleka. Zburzone części kościoła poddawane są obecnie odbudowie. Bezpośrednio przed kościołem na rynku znajduje się fontanna. Jej autorem jest rzeźbiarz Horst Engelhardt (1951–2014). Przez częściowo prowokacyjnie zestawione wypowiedzi, fontanna była niegdyś powodem dyskusji o zasięgu ponadregionalnym.

NA MARGINESIE

**Cmentarz żydowski/
Jüdischer Friedhof
Wriezen**

Siedlungsweg
16269 Wriezen

Ristorante Pizzeria

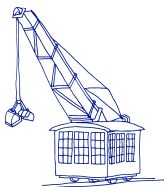
»Bella Vista«
Wilhelmstraße 53
16269 Wriezen
+49 33456 504807

**zagroda pielęgnacyjna dla
dzikich zwierząt/
Wildgehege Wriezen**

Mahlerstraße 20
16269 Wriezen
otwarte codziennie
wildgehege-in-wriezen.info

Tour Brandenburg

długość 1.111 km
reiseland-brandenburg.de

STARY PORT

WRIEZEN

**Alter Hafen
Am Hafen 1
16269 Wriezen**

**Stowarzyszenie/
Interessengemeinschaft
Hafen Wriezen e.V.**

Eckhard Brennecke

Am Hafen 1

16269 Wriezen

+49 33456 2733

hafen-wriezen.de

godziny otwarcia po
uzgodnieniu terminu

Przed akcją osuszania, przeprowadzoną w połowie XVIII wieku, Wriezen był bez wątpienia stolicą Łęgów Odrzańskich. W porcie przeładowywano towary na Śląsk i Pomorze, do Polski i na teren całych Prus. Cła pobierane za transport i handel rybami płynęły do miejskich kas.

Historyczne budynki w okolicach byłego portu – jak wapiennik, willa fabrykancka, spichlerz portowy czy mleczarnia – jeszcze dziś świadczą o portowej historii miasta. Stowarzyszenie »Interessengemeinschaft Hafen Wriezen e.V.« prezentuje w wapienniku obszerny zbiór historycznych fotografii.

NA MARGINESIE

Ristorante Juani

Mahlerstraße 17

16269 Wriezen

+49 33456 721344

pension-tour-brandenburg.de

zagroda pielęgnacyjna dla dzikich zwierząt/ Wildgehege Wriezen

Mahlerstraße 20

16269 Wriezen

otwarte codziennie

wildgehege-in-wriezen.info

Bocianie Muzeum/ Rathsdorf/Altgaul

przy starej B 167

16269 Wriezen

OT Rathsdorf

+49 33456 3349

Ristorante Pizzeria »Bella Vista«

Wilhelmstraße 53

16269 Wriezen

+49 33456 504807

IZBA PAMIĘCI

BLIESDORF

Heimatstube Bliesdorf

Am Anger 1

16269 Bliesdorf

+49 33456 35891

czwartek

godz. 12–16

niedziela

godz. 14–17

W izbie pamięci Bliesdorf czeka na Państwa intrygujący wgląd w wiejski cykl dnia codziennego na terenie Łęgów Odrzańskich. Zbiór narzędzi, urządzeń gospodarstwa domowego i przedmiotów codziennego użytku podarowała przede wszystkich zapalona zbieraczka p. Vera Schröder. Jedna wizyta nie wystarczy, aby w całości zapoznać się z bogactwem tego gabinetu osobliwości. Godne polecenia są odwiedziny w kościele Bliesdorf. Jest on typowym przedstawicielem budowli, nawiązujących do marchijskiego gotyku ceglanego z końca XIX wieku.

NA MARGINESIE

kościół/

Dorfkirche in Bliesdorf

Am Anger

16269 Bliesdorf

MUZEUM CHAMISSO
KUNERSDORF

Chamisso Museum

Dorfstraße 1

16269 Bliesdorf

OT Kunersdorf

+49 33456 151227

kunersdorfer-musenhof.de

kwiecień–maj

weekendy i święta

godz. 11–18

czerwiec–październik

środa–piątek

godz. 11–17

soboty, niedziele, święta

godz. 11–18

wstęp wolny, datki mile

widziane

Bohaterem nowego Muzeum Chamisso jest francusko-niemiecki poeta, botanik, przyrodnik i obiężyświat Adelbert von Chamisso (1781–1838). W lecie 1813 roku przebywał w ówczesnym pałacu w Kunersdorf, pisząc tu fragmenty noweli »Historia cudowna Piotra Schlemihla«, która należy dziś do kanonu literatury światowej. W latach 1815–1818 wziął udział w trzyletniej podróży dookoła świata. Jego droga życiowa była inspirująca i jednocześnie wyjątkowa. Kościół w Kunersdorf, mur z marmurowymi nagrobkami, szlachecki grób rodowy – dzieło sztuki rangi europejskiej znajdują się w bezpośredniej bliskości muzeum.

NA MARGINESIE

Café-Cham

od czerwca 2022

w Muzeum Chamisso

kawa i ciasto w godzinach

otwarcia muzeum

grób rodzinny rodu

von Lestwitz-Itzenplitz

16269 Bliesdorf

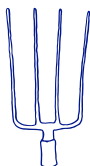
OT Kunersdorf

kościół Kunersdorf

16269 Bliesdorf

OT Kunersdorf

WYSTAWA THAERA
MÖGLIN

Thaer Ausstellung
Hauptstraße 10
15345 Reichenow-Möglin
OT Möglin

+49 33456 35164
albrecht-daniel-thaer.org
[PDF w jęz. polskim](#)

kwiecień–wrzesień
czwartek–niedziela
godz. 11–17
październik–marzec
wtorek–piątek
godz. 10–16

dorośli	3 €
uczniowie	2 €
oprowadzanie	5 €

Bohaterem Wystawy Thaera jest wpływowy pruski autor reformy rolnej Albrecht Daniel Thaer (1752–1828), który prowadził w Möglin wzorcowe gospodarstwo rolno-naukowe. To tutaj prowadził on badania na temat zasad rolnictwa racjonalnego, wprowadzając je w życie i opisując swoją koncepcję.

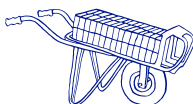
Jego praca miała bezpośredni wpływ na rolniczy rozwój Łęgów Odrzańskich. Naprzeciw ekspozycji znajdziecie Państwo 400-letni dom właściciela ziemskiego, w którym mieszkał sam Thaer, a także park z jego nagrobkiem oraz popiersiem, wykonanym w 1978 roku.

NA MARGINESIE

Hotel & Restauracja
Pałac/Schloss Reichenow

Neue Dorfstraße 1
15345 Reichenow-Möglin
+49 33437 276628
schlossreichenow.com

KOŚCIÓŁ ZASTĘPCZY

ALTWRIEZEN

Ersatzkirche Altwriezen
16269 Wriezen
OT Altwriezen

Stowarzyszenie
Förderverein Kirche
Altwriezen-Beauregard e. V.
Rosemarie Urban
Altwriezen 42
16269 Wriezen
+49 33456 35266
kirche-altwriezen.de

Altwriezen to jedna z czterech byłych wiosek rybackich w północnych Łęgach Odrzańskich. Sza-chulcowy kościół był niegdyś symbolem wioski. Gminie kościelnej zabrakło jednak sił, środków i materiałów; niedokończoną budowlę rozebrano w 1973 roku. Stowarzyszenie na rzecz odbudowy kościoła pragnie go obecnie przywrócić, rozpoczynając przedsięwzięcie od wieży kościelnej. Na stronie internetowej inicjatywy znajdziecie Państwo dodatkowe informacje. Od maja do września w każdą niedzielę od godz. 14 do 17 otwarty jest kościół zastępczy. Przy kawie i ciastku własnego wypieku stowarzyszenie zaprasza na chwilę oddechu, zwiedzanie i rozmowę.

NA MARGINESIE

**Kawiarnia Kolonistów/
Kolonisten Kaffee**
Neulietzegöricke 78
16259 Neulewin
OT Neulietzegöricke
+49 162 2140221
kolonisten-kaffee.de

**Szlak rowerowy wzdłuż
tężańskiej linii kolejowej/
Oderbruchbahn-Radweg**
długość 142 km
seenland-oderspree.de

**Karczma »Pod Mokrym
Willim«/
Gaststätte**
»Zum Feuchten Willi«
Neulietzegöricke 75
16259 Neulewin
OT Neulietzegöricke
+49 33457 5423

KOŚCIÓŁ
ALTWUSTROW

Dorfkirche Altwustrow
Am Anger
16259 Oderaue
OT Altwustrow

Gmina kościelna
Kirchengemeinde
Neulietzegöricke
Klaus Schröder
Angerstraße 7
16259 Oderaue
OT Altwustrow
+49 33457 5341

W 1789 roku rodziny chłopskie z Altwustrow wzniosły własny kościół – bez pozwolenia królewskiego. Z zewnątrz budynek szachulcowy ma dość prostą formę. Wewnątrz mieszczą się ławy oraz ołtarz ambonowy w stylu barokowym, a także wyjątkowa w północnych Niemczech późnoklasycystyczna okładka papierowa. Kościół i ładny zespół zabudowań byłej wsi rybackiej co roku przyciągają spore rzesze przyjezdnych. Gdyby kościół był zamknięty, proszę się zwrócić do p. Klause Schrödera, który otworzy budynek i może zaoferować oprowadzanie.

NA MARGINESIE

Sklep Elkes Hofladen
Angerstraße 19
16259 Oderaue
OT Altwustrow
elkes-hofladen.de

Zoo w Łęgach
Odrzańskich/
Oderbruchzoo Altreetz
Schulgartenstraße 10
16259 Oderaue
OT Altreetz
oderbruchzoo-altreetz.business.site

WIOSKA KOLONISTÓW NEULIETZEGÖRICKE

**Kolonistendorf
Neulietzegöricke
16259 Neulewin
OT Neulietzegöricke**

**oprowadzanie w
dialekcie tężańskim**
Horst Wilke
Neulietzegöricke 62
16259 Neulewin
OT Neulietzegöricke
+49 157 56851058
neulietzegoericke.de

»Lietze« to najstarsza wioska kolonistów na terenie Łęgów Odrzańskich. Do dziś stoi tu wiele domów szachulcowych, wpisanych dziś do rejestru zabytków. Opatrzony tablicami szlak prowadzi przez wieś, opowiadając o życiu kolonistów. Każdego września wieś zaprasza na szczególny Dzień Kolonistów. W Kawiarni Kolonistów (Kolonisten Kaffee) czeka na Państwa kawa i ciasto własnej roboty. Stara karczma »Pod Mokrym Willim« (Zum Feuchten Willi) przyciąga koncertami zarówno miejscowych, jak i przybyszów. Nieopodal znajdziecie Państwo »Teatr na Uboczu« (Theater am Rand) w Zollbrücke. Tu, wprost nad Odrą, znajdziecie Państwo też sporo karczm.

NA MARGINESIE

**Kawiarnia Kolonistów/
Kolonisten Kaffee**
Neulietzegöricke 78
16259 Neulewin
OT Neulietzegöricke
+49 162 2140221
kolonisten-kaffee.de

**Kozia Zagroda/
Ziegenhof Zollbrücke**
sklepik z kozimi lodami
Zollbrücke 20
16259 Oderaue
OT Zollbrücke
+49 173 6131569
ziegenhof-zollbruecke.de

**Karczma/Gaststätte
»Zum Feuchten Willi«**
Neulietzegöricke 75
16259 Neulewin
OT Neulietzegöricke
+49 33457 5423

**Teatr na Uboczu/
Theater am Rand**
Zollbrücke 16
16259 Oderaue
OT Zollbrücke
theateramrand.de

BÓG RZECZNY VIADRUS
GÜSTEBIESER LOOSE

**Flussgott Viadrus
w pobliżu promu Bez
Granic Gozdowice
Güstebieser Loose
Fährstraße, L34
16259 Neulewin
OT Güstebieser Loose**

redakcja pisma Viadrus

Dr. Ernst-Otto Denk
Uchtenhagenstraße 22
16259 Bad Freienwalde
+49 3344 3017630

rzeźba jest publicznie
dostępna

Na nadbrzeżu w okolicach Güstebieser Loose stoi wielka rzeźba boga rzeki Viadrusa. Jej autorem jest rzeźbiarz Horst Engelhardt (1951-2014). Viadrus pozdrawia i żegna podróżujących, którzy przeprawiają się przez rzekę polsko-niemieckim promem. Symbolizuje on nową europejską Odrę. »Vivat Viadrus!«

NA MARGINESIE

Zajazd Radler's Hof

Straße Durch Zelliner
Loose 4

15324 Letschin

+49 33478 134990

pension-im-oderbruch.de

Kawiarnia przy Bocianim

Gnieździe/

Café am Storchennest

Karlsbiese 178

16259 Neulewin

+49 176 41890771

**Muzeum Pamiątek Wojsk
Inżynieryjnych**

Gozdowice 1

74505 Mieszkowice

+48 91 4145210

Godziny przepraw i ceny

+49 33456 39960

barnim-oderbruch.de

Szlak Rowerowy

Odra-Nysa

długość 577 km

oder-neisse-radweg.de

IZBA PAMIĘCI

NEULEWIN

Heimatstube Neulewin
Neulewin 53
16259 Neulewin

Stowarzyszenie
Heimat- und Geschichts-
verein Neulewin e.V.

Monika Kaiser
+49 33452 3371

maj – połowa
października
soboty, niedziele i święta
godz. 14–16
i po uzgodnieniu terminu

W izbie pamięci Neulewin można wyobrazić sobie, jak wyglądało życie rodziny wyrobnika, opłacanego na dniówkę. Dom powstał w 1885 roku dla dwóch rodzin dniówkarzy. Dziś znaleźć można tu również wiele obiektów, opowiadających o historii miejscowości Neulewin.

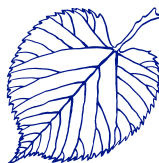
Założone w 1996 roku stowarzyszenie do dziś opiekuje się domem, zapewnia godziny otwarcia i organizuje oprowadzanie w celu przekazywania historii regionalnej oraz wiedzy o przeszłości własnej wsi.

NA MARGINESIE

**Stodoła na Łęgach/
Die Oderbruchscheune**
rękodzieło ze srebra,
drewna i ceramiki
Neulewin 142
16259 Neulewin
oderbruchscheune.de

**Szlak rowerowy wzdłuż
tężańskiej linii kolejowej**
długość 123 km
reiseland-brandenburg.de

ALEJA LIPOWA
NEUBARNIM

Lindenallee Neubarnim
15324 Letschin
OT Neubarnim

Regina Krüger
Neubarnimer Dorfstraße 5
15324 Letschin
OT Neubarnim
+49 172 1833560
kruger-r@gmx.de

Najdłuższa aleja lipowa w całej Brandenburgii znajduje się w Neubarnim. Jest symbolem wioski kolonistów, założonej między 1754 a 1756 rokiem. W lecie odbywa się tu znany daleko poza granicami wsi »Festyn Lipowy« (Lindenfest).

Aleja lipowa prowadzi wzdłuż dwóch dwupiętrowych domów szachulcowych, wpisanych do rejestru zabytków, a także przy jednym z ostatnich tzw. »domów awantur«. W bliźniakach tego typu miało ponoć szczególnie często dochodzić do waśni we wspólnej kuchni bezkominowej.

NA MARGINESIE

Sklep mięsny
Andreas Herter
Neubarnimer Dorfstraße 84
15324 Letschin
OT Neubarnim
+49 33452 3324

CMENTARZ ŻYDOWSKI
GROSS NEUENDORF

Jüdischer Friedhof
Groß Neuendorf
Parkweg 5
15324 Letschin
OT Groß Neuendorf

Karin Rindfleisch
Poststraße 8
15324 Letschin
OT Groß Neuendorf
+49 33478 222

Mały cmentarz leży na północnym krańcu miejscowości Groß Neuendorf. Łatwo go znaleźć, ponieważ cały jest obwiedziony murem, a brama wejściowa jest zwieńczona menorą. Świadkiem żydowskiej diaspory w Łęgach Odrzańskich jest również synagoga, dobudowana do prostego domu mieszkalnego. Zamurowane ostre łuki okien i tablica informacyjna pomagają odnaleźć budynek.

NA MARGINESIE

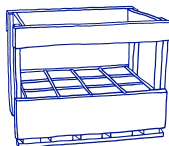
**Kucharz i Sztuka/
Koch und Kunst**
Galeria w Łęgach
Odrzańskich
Stefan Hessheimer
15324 Letschin
OT Groß Neuendorf
Poststraße 12
kochundkunst.de

**Café »Pod złotym
składakiem/
Zum Goldenen Klapprad«**
Hafenstrasse 2 a
15324 Letschin
OT Groß Neuendorf
+49 163 5749109

**Wypożyczalnia Rowerów/
Fahrradverleih**
Hafenstraße 2 b
15324 Letschin
OT Groß Neuendorf
+49 0157 31588241
📧@fahrradverleih.
gross.neuendorf

Szlak rowerowy Odra-Nysa
długość 577 km
oder-neisse-radweg.de

**Szlak rowerowy wzdłuż
tężańskiej linii kolejowej**
długość 123 km
reiseland-brandenburg.de

**Kulturhafen
Groß Neuendorf
Hafenstraße 1a
15324 Letschin
OT Groß Neuendorf**

Położone bezpośrednio nad Odrą, niedawno odrestaurowane budynki i urządzenia portowe mogą uchodzić za symbol miejscowości. Stanowią one sporą część liczącej już 650 lat historii, w której przeładunek towarów na Odrze od zawsze odgrywał istotną rolę. Stąd można udać się rowerem wzdłuż rzeki, zarówno na południe jak i na północ. »Kawiarnia w Wieży« (Turmcafé) na dolnym piętrze wieży przeładunkowej zaprasza na kawę i ciastko, a także rzut oka na polską stronę Odry.

NA MARGINESIE

**Kawiarnia i noclegi
w Wieży/
Turmcafé und
Ferienwohnung**

Hafenstraße 1 a
15324 Letschin
OT Groß Neuendorf
+49 30 50562471
verladeturm.de

**Café »Pod złotym
składakiem/
Zum Goldenen Klapprad«**

Hafenstrasse 2 a
15324 Letschin
OT Groß Neuendorf
+49 163 5749109

**Kawiarnia Organizacji
Wiejskich Kobiet
Landfrauencafé**

otwarta w weekendy
Alte Dorfstraße 24
15324 Letschin
OT Groß Neuendorf
+49 33478 4902
gross-neuendorf-landfrauen.de

**Wypożyczalnia Rowerów/
Fahrradverleih**

Hafenstraße 2 b
15324 Letschin
OT Groß Neuendorf
+49 157 31588241
 @fahrradverleih.
gross.neuendorf

ZESPÓŁ POMNIKOWY WOJEN ŚWIATOWYCH KIENITZ

**Denkmalensemble
Weltkriege
Str. d. Befreiung 18
15324 Letschin
OT Kienitz**

**Stowarzyszenie
Kienitzer Ortsverein Heimat
und Landschaft e.V.**
Edgar Petrick
+49 33475 50797

We wczesnych godzinach porannych 31 stycznia 1945 roku oddziały Armii Czerwonej przekroczyły Odrę i utworzyły pierwszy przyczółek na terenie dzisiejszych Niemiec. Kwartał później została zakończona II wojna światowa. W oparciu o to wydarzenie w 1970 roku utworzono tu miejsce pamięci. Od tamtej pory pośrodku miejscowości stoi rosyjski czołg T-34. Zespół pomnikowy w Kienitz, informujący o wydarzeniach wojen światowych, uzupełnia pomnik I wojny światowej (1914–1918), pomnik „Ofiarom 1939–1945” i stela upamiętniająca przyczółek na Odrze.

NA MARGINESIE

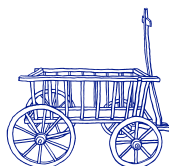
**»Gospoda Portowa«/
Gasthof »Zum Hafen«**
Deichweg 20
15324 Letschin OT Kienitz
+49 33478 440
gasthof-zum-hafen-kienitz.de

**Młyn portowy/
Hafenmühle Kienitz**
Deichweg 7
15324 Letschin OT Kienitz
+49 33478 387775
hafenmuehle-kienitz.de

**Centrum agroturystyczne/
Naturerlebnishof Uferloos**
Deichweg 9
15324 Letschin OT Kienitz
+49 33478 38976
uferloos.de

**Olchowy dworek –
wszystko dla owiec/
Erlenhof im Oderbruch –
Rund ums Schaf**
Kienitzer Oderstraße 51
15324 Letschin OT Kienitz Nord
+49 33478 38980
erlenhof-im-oderbruch.de

POMNIK STAREGO FRYCA
NEUTREBBIN

**Denkmal Alter Fritz
Friedensplatz
15320 Neutrebbin**

**Stowarzyszenie
Interessensgemeinschaft
Alter Fritz e.V.**
Hauptstraße 54
15320 Neutrebbin

Neutrebbin jest największą wsią kolonistów w Łęgach Odrzańskich. Z okazji 200-lecia Królestwa Prus postawiono tu pomnik z brązu Fryderykowi II (1712–1786). »Stary Fryc« rozpoczął w XVIII wieku akcję osuszania obszarów bagnistych w celu pozyskania żyznych terenów rolniczych. Również w Letschinie i Neuhardenbergu można zobaczyć poświęcone mu pomniki.

NA MARGINESIE

**Izba w Łęgach/
Oderbruchstube**
Museum Lokalne
Wriezener Straße 1
15320 Neutrebbin
oderbruchstube.de

**Pomnik Starego Fryca/
Denkmal Alter Fritz
Letschin**
Friedrichstraße
15324 Letschin

**Pomnik Fryderyka II./
Denkmal Friedrich II.
Neuhardenberg**
Schloss Neuhardenberg
Schinkelplatz
15320 Neuhardenberg

**Gospoda i Pensjonat »Pod
Starym Frycem«/
Gasthof und Pension
»Zum Alten Fritz«**
Altlewin 18
15320 Neutrebbin
+49 33452 418
gasthof-zum-alten-fritz.de

**Szlak rowerowy Śladami
Starego Fryca/
Radtour: Auf den
Spuren des Alten Fritz**
długość 65 km
reiseland-brandenburg.de

DOM SZKOLNY I MODLITEWNY
WUSCHEWIER

**Schul- und Bethaus
Wuschewier
Dorfstraße 16
15320 Neutrebbin
OT Wuschewier**

**Stowarzyszenie
Förderverein Schul- und
Bethaus Wuschewier e.V.**
Burkhardt Baer
+49 33474 38577
bethaus-wuschewier.de

Dom Szkolny i Modlitewny został wybudowany w 1764 roku w centrum wsi jako podłużny budynek szachulcowy. Pod jednym dachem mieściła się tu szkoła, kościół, mieszkanie nauczyciela i pierwotnie także mieszkanie gminnego kaznodziei.

W XIX wieku był wielokrotnie rozbudowywany, dobudowano też wieżę. Swoją aktualną formę wewnątrz otrzymało wraz z wbudowaniem organów, wykonanych w fabryce Mickleya.

Nieopodal Wuschewier można odwiedzić założenie klasztorne Altfriedland. Klasztorne jezioro z przyległą łąką do leżakowania zachęca w lecie do kąpieli.

NA MARGINESIE

**Klasztor cysterek/
Zisterzienserinnen-
kloster Altfriedland**
Fischerstraße
15320 Neuhardenberg
OT Altfriedland
kultur-altfriedland.de

**Rybołówstwo/
Fischerei Altfriedland**
Stefan Timm
Fischerstraße 1
15320 Neuhardenberg
OT Altfriedland
+49 33476 124866
fischerei-altfriedland.de

**Sklep mięsny/
Fleischerei Butschke**
Dorfstraße 37
15320 Neutrebbin
OT Wuschewier
+49 33474 57088

**Sklep mięsny/
Hausfleischerei Kulicke**
Dorfstraße 6
15320 Neutrebbin
OT Wuschewier
+49 33474 4573

KOŚCIÓŁ KOLONISTÓW
SIETZING

Kolonistenkirche
Sietzinger Dorfstraße
15324 Letschin

Stowarzyszenie
Förderverein Freundeskreis
Fachwerkkirche Sietzing e. V.
Karl-Heinz Sommerfeld
+49 33474 518
fachwerkkirchesietzing.wordpress.com

Mały kościół szachulcowy w Sietzing leży pośrodku miejscowości. Długo był on w stanie grożącym zawaleniem, przez rysy w murach można było wyglądać na zewnątrz. W 2015 roku powstało stowarzyszenie na rzecz odbudowy, które w ledwie pięć lat zebrało fundusze na generalny remont w roku 2020. Dziś znów jest on miejscem spotkań i regularnych wydarzeń. Na początku wsi w kierunku Landstraße 33 można znaleźć niewielki sklep z regularnymi godzinami otwarcia.

NA MARGINESIE

**Sklep/
Dorfkonsum**
Sietzinger Dorfstraße 37
15324 Letschin
OT Sietzing

Szlak rowerowy
Theodora Fontanego
długość 220 km
radzeit.de/mit-fontane-durchs-oderbruch

**Kawiarnia Dworek/
Landhaus Treptow**
Karl-Marx-Straße 6
15324 Letschin
+49 33475 57666
landhaus-treptow.de

SZKOŁA WIEJSKA NEUHARDENBERG

Dorfschule
Karl-Marx-Allee 22
15320 Neuhausen
+49 151 65666955

Stowarzyszenie
Heimatverein
Neuhausen e.V.
info@neuhausen.org
+49 151 65666955

Wielkanoc – koniec
października
soboty, niedziele i święta
godz. 12–17

Szkoła wiejska w Neuhausen stanowi część znanego w regionie zespołu budowli »Pałacu Neuhausen«, objętego ochroną zabytków. W budynku przy szkole, wybudowanym w 1905 roku, stowarzyszenie regionalne Heimatverein Neuhausen opowiada na wystawach czasowych i stałych o życiu na wsi, historii okolic i miejscowych zwyczajach. W nawiązaniu do utrwalonej tu anegdoty o kwaśnym winie, będącym przyczyną dziur w skarpetach, powstał tzw. Bollenfüßlerfest, na który stowarzyszenie zaprasza każdej jesieni.

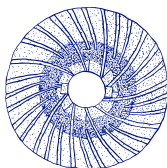
NA MARGINESIE

Szlak rowerowy: Szlak
marchijskich pałaców
długość 180 km
reiseland-brandenburg.de

Wiejska Gospoda
Gorzelnia/
Landgasthaus Brennerei
Schinkelplatz
15320 Neuhausen
+49 33476 600-0
schlossneuhausen.de/pl

Pałac/
Schloss Neuhausen
Schinkelplatz 1-8
15320 Neuhausen
+49 33476 600-0
schlossneuhausen.de/pl

MŁYN OBROTOWY
WILHELMSAUE

Bockwindmühle
15324 Letschin
OT Wilhelmsaue

Gmina Letschin
+49 33475 605927
młynarz
Marco Scheibel
+49 173 6109027

kwiecień-październik
soboty i niedziele
godz. 12–17

Niegdyś na wzniesieniach Łęgów Odrzańskich stało ponad 100 młynów obrotowych, tzw. koźlaków. Koźlak w Wilhelmsaue jest ostatnim z tego gatunku, stanowiąc cel wycieczek nie tylko w dniu mielenia w zielonoświątkowy poniedziałek. Przy pomocy młynarza p. Marco Scheibela dzieci mogą zmielić własną śrutę. Oferowane jest też oprowadzanie.

W karczmie »So oder So« (Tak czy tak) można spożyć posiłek w przytulnej atmosferze w niedziele między godz. 13–18. Zalecana jest telefoniczna rezerwacja.

NA MARGINESIE

Karczma »Tak czy tak«/
Gasthaus »So oder So«

Dorfstraße 19
15324 Letschin
OT Wilhelmsaue
wilhelmsaue.de

IZBY PAMIĘCI

W LETSCHIN

Letschiner Heimatstuben
Haus Birkenweg
Letschiner Birkenweg 1
15324 Letschin
+49 33475 50797
letschin.de

środa–piątek
godz. 11–17
soboty, niedziele i święta
godz. 14–17
lub po uzgodnieniu terminu

dorośli	3 €
6–14 lat	1,50 €
bilet rodzinny	5 €
bilet grupowy	20 €

Letschin jest tajną stolicą Łęgów Odrzańskich. Izby pamięci w Letschin są miejscem spotkań, wydarzeń i opowieści o przeszłości. Dają wgląd w historię Letschina i jego okolic. Bohaterem jednej z przestrzeni wystawienniczych jest pisarz Theodor Fontane (1819–1898). Ojciec autora »Effi Briest« prowadził w Letschin aptekę. W ciągu całego roku odbywają się też wystawy, wieczory literackie i wykłady. We wsi znajdziecie Państwo też różne możliwości zakupowe i oferty gastronomiczne.

NA MARGINESIE

**Pomnik Starego Fryca/
Denkmal Alter Fritz
Letschin**
Friedrichstraße
15324 Letschin

**Lodziarnia/
Eiscafé Philipp**
Fontanestraße 1
15324 Letschin
+49 33475 233

**Szczęśliwy kogut /
Hahn im Glück**
wina, delikatesy i prezenty
Friedrichstraße 3
15324 Letschin
hahn-im-glueck.com

**Kawiarnia/
Landhaus Treptow**
15324 Letschin
Karl-Marx-Straße 6
+49 33475 57666
landhaus-treptow.de

**Sklep warzywny/
Der Gemüseladen**
Karl-Marx-Straße 12
15324 Letschin
+49 33475 50717

IZBA PAMIĘCI

WOLLUP

Heimatstube Wollup
Bastaer Straße
15324 Letschin
OT Wollup

Stowarzyszenie
Domäne Wollup e.V.
Sören Poschitzki
Küstriner Straße 10
15324 Letschin
OT Wollup
+49 162 6014090

godziny otwarcia
po uzgodnieniu terminu

Izba pamięci wprowadza w rozwój pruskiej domeny Wollup, opowiadając o życiu reformatora rolnictwa Johanna Gottlieba Koppego (1782–1863). W spichlerzu zbożowym czekają na Państwa liczne ślady minionego wiejskiego życia. Godny polecenia jest też spacer przez zarośnięty park folwarczny pośród starych drzew i strumyków. Przed odwiedzinami w izbie pamięci konieczne jest umówienie terminu.

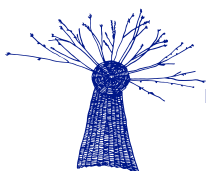

NA MARGINESIE

**Młyn portowy/
Hafenmühle Kienitz**
galeria, kawiarnia, noclegi
Deichweg 7
15324 Letschin
OT Kienitz
+49 33478 387775
hafenmuehle-kienitz.de

**Lodziarnia/
Eiscafé Philipp**
Fontanestraße 1
15324 Letschin
+49 33475 233

**Kawiarnia/
Landhaus Treptow**
15324 Letschin
Karl-Marx-Straße 6
+49 33475 57666
landhaus-treptow.de

MUZEUM WIKLINIARSTWA
BUSCHDORF

Korbmachermuseum
Buschdorfer Straße 15
15328 Zechin
OT Buschdorf

Stowarzyszenie
Arbeitsinitiative Letschin e.V.
Bahnhofstraße 31
15324 Letschin
+49 33475 570190
+49 173 7720326
info-letschin@t-online.de

W byłym budynku szkolnym w Buschdorf znajduje się dziś jedyne w całej Brandenburgii muzeum wikliniarstwa. Założyła je koszykarka Thea Müller (1961–2019). Pokazuje ono ogromną ilość wyplatanych przedmiotów z całego świata, a także kolekcję rękodzieła wikliniar-skiego, wykonanego w Łęgach Odrzańskich. Za muzeum znajduje się stodoła, w której znajduje się wiejski piec. Co środę między majem a październikiem wypiekane jest tu ciasto cukrowe.

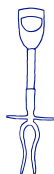

NA MARGINESIE

**Izdebka na Łęgach/
Oderbruchstübchen**
Karczma
Postplatz 4
15328 Zechin
+49 33473 90839

**Camping i kąpielisko/
Oderbruch Camp Zechin**
Hauptstraße 1 b
15328 Zechin
+49 33473 59101
oderbruchcamp-zechin.de

MUZEUM WSI
FRIEDRICHAUE

Dorfmuseum
Dorfstraße 6
15328 Zechin
OT Friedrichsaue

Dyrektor Muzeum
Helmut Hulitschke
Neuer Weg 11
15328 Zechin
OT Friedrichsaue
+49 33473 3251

godziny otwarcia po
uzgodnieniu terminu

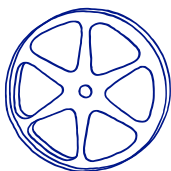
Muzeum Wsi Friedrichsaue ma dla Państwa w zanadrzu obszerny zbiór artefaktów historii regionalnej i rolniczej tych okolic. W oparciu o te przedmioty dyrektor muzeum i dyplomowany inżynier rolnictwa p. Helmut Hulitschke opowiada jak mało kto o życiu i pracy na wsi. Muzeum wiejskie przypomina też o spustoszeniach drugiej wojny światowej. Niedaleko stąd położone jest miejsce pamięci i »Muzeum Wzgórza Seelowskie« (Museum Seelower Höhen); informują one o najważniejszym placu boju pod koniec drugiej wojny światowej.

NA MARGINESIE

**Wzgórza Seelowskie/
Seelower Höhen**
miejsce pamięci i muzeum
Küstriner Straße 28 a
15306 Seelow
+49 3346 597
seelowerhoehein.de

**Młyn portowy/
Hafenmühle Kienitz**
galeria, kawiarnia, noclegi
Deichweg 7
15324 Letschin
OT Kienitz
+49 33478 387775
hafenmuehle-kienitz.de

MUZEUM FILMU

GOLZOW

Filmmuseum Golzow

godz. 11–16

Hauptstraße 16

15328 Golzow (Oderbruch)

dorośli **4,50 €**

+49 33472 51882

8–16 lat **1,50 €**

kinder-von-golzow.com

środa–niedziela i święta

Wystawa dotycząca powstania słynnego długoterminowego projektu dokumentalnego »Dzieci z Golzow« (Die Kinder von Golzow) uzupełniona jest bogatym zbiorem fotografii, poświęconych historii rolnictwa w tej okolicy i samej wsi. W niemal oryginalnie zachowanym pomieszczeniu montażowym nawet dziś możliwa jest kontynuacja prac; kilkaset rolek nieopublikowanych ujęć wciąż czeka na obróbkę.

NA MARGINESIE

**Restauracja & Lodziarnia/
Restaurant & Eiscafé
Schreiber**

Hauptstraße 33

15328 Golzow

+49 33472 247

**Karczma i Pensjonat/
Gasthaus & Pension
Wagner**

Hauptstraße 6715328

Golzow

+49 33472 50296

+49 172 3854567

**Piekarnia – Cukiernia/
Bäckerei – Konditorei
Baumgärtel**

Hauptstraße 30

15328 Golzow

+49 33472 367

baeckerei-konditorei-baumgaertel.de

DOM SZKOLNY I MODLITEWNY
ALTLANGSOW

**Schul- und Bethaus
Altlangsow 11
15306 Seelow
OT Werbig**

**Stowarzyszenie
Förderverein Schul- und
Bethaus Altlangsow**
+49 3346 844343
[schulundbethaus-
altlangsow.de](http://schulundbethaus-altlangsow.de)

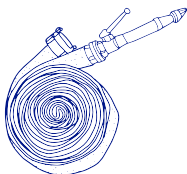
Zachowane w oryginale ławki przed Domem Szkolnym i Modlitewnym, wybudowanym w 1832 roku według planów Schinkela, dziś nadal służą do wypoczynku podczas licznych wystaw i wydarzeń w Altlangsow. Przestrzeń kościoła oświetlana jest przez duże okno na ścianie zachodniej, tworząc wyjątkową atmosferę w przestrzeni wystawienniczej, użytkowanej przez stowarzyszenie.

NA MARGINESIE

**Noclegi wakacyjne
w budynku Schinkela/
Ferienwohnung
im Schinkelbau**

Altlangsow 11
15306 Seelow
OT Werbig/Altlangsow
+49 3346 844343

REMIZA

GUSOW

**Spritzenhaus
Hauptstraße 30
15306 Gusow-Platkov**

**Ochotnicza Straż Pożarna/
Freiwillige Feuerwehr
Gusow-Platkov**

Naczelnik Tino Krebs
Breitscheidstraße 10
15306 Gusow-Platkov
OT Gusow

feuerwehr.gusow.platkov@gmail.com

Ochotnicza Straż Pożarna stanowi ważną część wsi. Nie tylko gasi pożary i neutralizuje zagrożenia, ale integruje również miejscową społeczność. Remiza została wybudowana, zanim w 1912 roku wybudowano obok tzw. wieżę wężową. Obok funkcji magazynu na sprzęt gaśniczy służyła również jako miejscowe więzienie. W 1938 roku osadzono tu radnego okręgowego Paula Bettgego, ponieważ podczas wyborów do Reichstagu nie zagłosował na NSDAP. Jego imieniem nazwano jedną z tutejszych ulic. Smaczne bułeczki i inne wypieki można dostać w piekarni nieopodal.

NA MARGINESIE

**Piekarnia/
Bäckerei Studier**
Hauptstraße 51
15306 Gusow-Platkov
+49 3346 844546

**Muzeum/
Museum Platkov**
Dorfstraße 18
15306 Gusow-Platkov
museumplatkov.de

KOMPLEKS SIMONA

SEELOW

**Simonsche Anlagen
Am Schweizerhaus 1-5
15306 Seelow**

**Stowarzyszenie
Heimatverein
»Schweizerhaus Seelow«
e.V.**

+49 3346 4291910
info@heimatverein-
seelow.de

teren jest ogólnie dostępny
poniedziałek–piątek
godz. 9–14

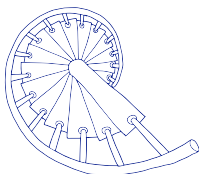
Za czasów swojej świetności, na początku XX wieku, kompleks Simona był szeroko znany. Berliński bankier Hugo Simon kupił w 1919 roku budynek, będący turystycznym lokalem gastronomicznym, wraz z przynależnymi budynkami; następnie przebudował całość na wzorcowe gospodarstwo rolnicze. Jednocześnie jako socjaldemokrata, pacyfista, minister finansów i mecenas sztuki podejmował tam przyjaciół i gości z kręgów polityki, kultury i sztuki; potem, w 1933 roku, zmuszony został do ucieczki przed narodowymi socjalistami. Dziś Stowarzyszenie »Schweizerhaus Seelow« oferuje oprowadzanie po terenie. Wystawa prezentuje życie Hugo Simona.

NA MARGINESIE

**miejsce pamięci
Wzgórza Seelowskie/
Gedenkstätte
Seelower Höhen**

muzeum i teren przyległy
Küstriner Straße 28a
16306 Seelow
+49 3346 597
seelowerhoehe.de

RUINA KOŚCIOŁA

PODELZIG

Kirchenruine Podelzig
Hauptstraße
15326 Podelzig

Iris Marggraf
+49 33601 62923

ruina jest publicznie
dostępna
oprowadzanie na życzenie

Jak już Theodor Fontane pisał w swojej pierwszej powieści, ruina kościoła w Podelzig jest charakterystycznym elementem krajobrazu na południowych kresach Łęgów Odrzańskich. W wieży kościelnej mieści się miejsce pochówku Konrada von Burgsdorffa (1595–1652) — w owym czasie znaczącego wojskowego i polityka. Jego ozdobny sarkofag wystawiony jest w »Nowym Muzeum« (Neues Museum) w Berlinie. Platforma widokowa na szczycie wieży kościelnej oferuje fantastyczne widoki na okolicę — idealny punkt startowy do dalszych peregrinacji Łęgów Odrzańskich. Bliższe informacje znajdziecie Państwo na tablicy informacyjnej przed kościołem.

NA MARGINESIE

Wiejska Karczma
»Z przyprawami i
na stodko«/
Dorfstube Würzig oder Süß
Hauptstraße 38
15326 Podelzig
+49 33601 209
+49 172 3148965

Malowidło ścienne »Odwilż
1956« (Tauwetter 1956)
Kurta-Hermanna Kühna
(1926–1989)
Polsko-Niemieckie Centrum
Kultury
Schulstraße 5
15326 Podelzig

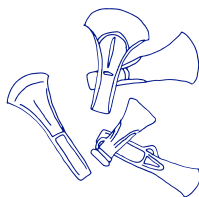
Księży Kanion/Stoki Adonisa
szlak okrężny Priesterschlucht
na północ od Podelzig
czas ok. 1 godziny

Szlak rowerowy i wędrowny
Natura Trail
flora stepowa na Ziemi Lubuskiej
długość 35 km
reiseland-brandenburg.de

Wiadukty wschodniej linii
kolejowej/
w okolicy Podelzig
informacje: tablica przed
kościółem

ruina kościoła
Stüler-Kirche
Hathenower Weg 4
15328 Reitwein

DOM ZIEMI LUBUSKIEJ
LEBUS

Haus Lebuser Land

Schulstraße 7

15326 Lebus

+49 33604 230

heimatverein-lebus.de

kwiecień–październik

środa–niedziela

godz. 13–16

dorośli **2 €**

Miasteczko Lebus położone jest wśród idyllicznego krajobrazu, pełnego wzgórz i błoni. Leży ok. dziesięciu kilometrów na północ od Frankfurtu n. Odrą. Ze Wzgórza Zamkowego (Burgberg) możecie Państwo rozkoszować się wspaniałą panoramą na Odrę, daleko w głąb terenów po polskiej stronie. Zbocza koryta Odry, porośnięte adonisem – miłkiem wiosennym – przyciągają na wiosnę tysiące przybyszy. »Dom Ziemi Lubuskiej« opowiada o historii miasta i regionu. Obok wystaw czasowych i stałych stowarzyszenie oferuje wykłady, kółka czytelnicze i wycieczki. Rzut oka na program działań wskazany jest o każdej porze roku.

NA MARGINESIE

Odtworzony zarys zamku

Turmberg

15326 Lebus

Stoki Pontyjskie i adonis

ścieżka tematyczna adonis
zbocza odrzańskie na ptd.

od Lebus

czas 1,5 godz.

restauracja/

Restaurant Oderblick

Kietzer Straße 22

15326 Lebus

+49 33604 449449

Rosyjskie mogiły wojenne

Lindenstraße

15326 Lebus

Kościół ewangelicki

Schulstraße

15326 Lebus

INFORMACJA

TURYSTYCZNA

**Informacja Turystyczna w
Binnenschiffahrtsmuseum
Oderberg**

Hermann-Seidel-Straße 44
16248 Oderberg
+49 33369 470
+49 33369 539321
<https://www.bs-museum-oderberg.de/pl>

**Informacja Turystyczna w
Krafthaus am Schiffs-
hebewerk Niederfinow**

Lieper Schleuse 6
16248 Niederfinow
+49 33362 71377
britz-chorin-oderberg.de

**Informacja Turystyczna
Bad Freienwalde**

Uchtenhagenstraße 3
16259 Bad Freienwalde
+49 3344 150890
bad-freienwalde.de

**Punkt Informacyjny/
Infopunkt Letschin**

Letschiner Birkenweg 1
15324 Letschin
+49 33475 570190
letschin.de

**Informacja/
Neuhardenberg-
Information
Neuhardenberger Land
Tourismus e. V.**

Karl-Marx-Allee 23
15320 Neuhardenberg
+49 33476 60477
neuhardenberg-information.de

**Informacja Turystyczna
Oderbruch und Lebus
Land e. V.**

Mittelstraße 10
15306 Seelow
+49 3346 849808
oderbruch-tourismus.de

**Punkt Informacyjny
Urząd Lebus/
Infopunkt Amt Lebus**

Kietzer Chaussee 1
15326 Lebus
+49 33604 63758
amt-lebus.de

GODNE POLECENIA

imprezy tematyczne

»Natura«

wszystkie terminy na
oderbruchmuseum.de

dalsze informacje na temat miejsc dziedzictwa kulturowego na

oderbruchmuseum.de/
kulturerbe-orte/

Podróż do miejsc dziedzictwa kulturowego

autor: Michael Anker
co miesiąc nowy epizod na
blogu
blog.oderbruchmuseum.de

Odkrywamy Łęgi Odrzańskie

sugestie wycieczek i coś
ponadto

f /Oderbruch.Blog

 oderbruch.blog

 oderbruch-blog.de

Oderbruchpavillon

informacje i ciekawostki
o Łęgach Odrzańskich
archiw
oderbruchmuseum.de

Przewodnik Klaus Ahrendt

+49 151 23860510

f /oderbruchguide

 klaus-ahrendt.de

Łęgi Odrzańskie: miłość od drugiego wejścia

przewodnik kulturowo-history-
czny i turystyczny
wyd. Findling Verlag 2019

Łęgi Odrzańskie

przewodnik

autor: Thomas Worch

Trescher Verlag 2019

wszystkie oferty turystyczne w Brandenburgii

reiseland-brandenburg.de
brandenburg-tourism.com

noclegi, sugestie wycieczek i kultura regionu

seenland-oderspree.de

kultura na pojezierzu

kulturtour-oder-spree.de

informacje o dostępności budynków i usług

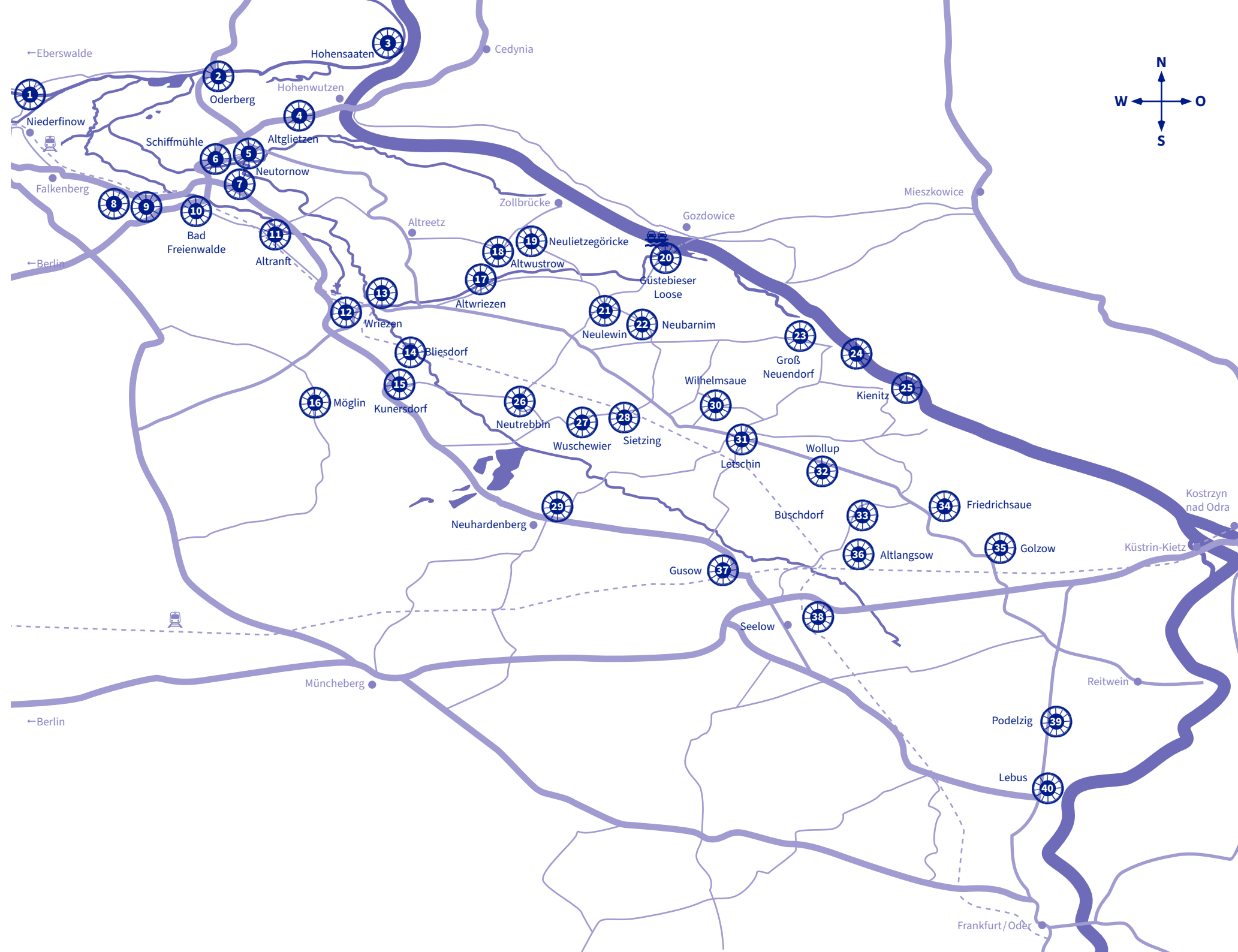
barrierefrei-brandenburg.de

- 1 Podnośnia statków Niederfinow**
Schiffshebewerk Niederfinow
- 2 Muzeum Żeglugi Śródlądowej Oderberg**
Binnenschiffahrtsmuseum Oderberg
- 3 Izba Pamięci Hohensaaten**
Heimatstube Hohensaaten
- 4 Piec Pierścieniowy Altglietzen**
Ringofen Altglietzen
- 5 Kościół Neutornow**
Dorfkirche Neutornow
- 6 Dom Fontanego Schiffmühle**
Fontanehaus Schiffmühle
- 7 Przepompownia Neutornow**
Schöpfwerk Neutornow
- 8 Dom Misyjny Malche Bad Freienwalde**
Missionshaus Malche Bad Freienwalde
- 9 Dom Pielęgnacji Przyrody Bad Freienwalde**
Haus der Naturpflege Bad Freienwalde
- 10 Muzeum Ziemi Odrzańskiej Bad Freienwalde**
Oderlandmuseum Bad Freienwalde
- 11 Muzeum Łęgów Odrzańskich Altranft**
Oderbruch Museum Altranft
- 12 Kościół Mariacki Wriezen**
Marienkirche Wriezen
- 13 Stary Port Wriezen**
Alter Hafen Wriezen
- 14 Izba Pamięci Bliesdorf**
Heimatstube Bliesdorf
- 15 Muzeum Chamisso Kunersdorf**
Chamisso Museum Kunersdorf
- 16 Ekspozycja Thaera Möglin**
Thaer Ausstellung Möglin
- 17 Kościół Zastępczy Altwriezen**
Ersatzkirche Altwriezen
- 18 Kościół Altwustrow**
Dorfkirche Altwustrow
- 19 Wieś Kolonizatorów Neulietzegöricke**
Kolonistendorf Neulietzegöricke
- 20 Bóg Rzeczny Viadrus Güstebieser Loose**
Flussgott Viadrus Güstebieser Loose

- 21 Izba Pamięci Neulewin**
Heimatstube Neulewin
- 22 Aleja Lipowa Neubarnim**
Lindenallee Neubarnim
- 23 Cmentarz Żydowski Groß Neuendorf**
Jüdischer Friedhof Groß Neuendorf
- 24 Port Kultury Groß Neuendorf**
Kulturhafen Groß Neuendorf
- 25 Zespół Pomnikowy Wojen Światowych**
Denkmalensemble Weltkriege Kienitz
- 26 Pomnik Starego Fryca Neutrebbin**
Denkmal Alter Fritz Neutrebbin
- 27 Dom Szkolny i Modlitewny Wuschewier**
Schul- und Bethaus Wuschewier
- 28 Kościół Kolonistów Sietzing**
Kolonistenkirche Sietzing
- 29 Szkoła Wiejska Neuhardenberg**
Dorfschule Neuhardenberg
- 30 Młyn Obrotowy Wilhelmsaue**
Bockwindmühle Wilhelmsaue
- 31 Izby Pamięci Letschin**
Letschiner Heimatstuben
- 32 Izba Pamięci Wollup**
Heimatstube Wollup
- 33 Muzeum Wikliniarstwa Buschdorf**
Korbmachermuseum Buschdorf
- 34 Muzeum Wsi Friedrichsaue**
Dorfmuseum Friedrichsaue
- 35 Muzeum Filmu Golzow**
Filmmuseum Golzow
- 36 Dom Szkolny i Modlitewny Altlangsow**
Schul- und Bethaus Altlangsow
- 37 Remiza Gusow**
Spritzenhaus Gusow
- 38 Kompleks Simona Seelow**
Simonsche Anlagen am Schweizerhaus Seelow
- 39 Ruina Kościoła Podelzig**
Kirchenruine Podelzig
- 40 Muzeum Dom Ziemi Lubuskiej**
Museum Haus Lebuser Land

Gminy leżące na terenie Łęgów Odrzańskich, powiaty Märkisch-Oderland i Barnim, przedsiębiorstwa i osoby prywatne podjęły w ostatnich latach wzajemne starania, by otrzymać wspólny Znak Dziedzictwa Europejskiego. Aplikacja pod nazwą »Łęgi Odrzańskie – ludzie tworzą krajobraz« prezentuje ten region jako atrakcyjną, otwartą i bogatą historycznie europejską przestrzeń kulturową. Łęgi Odrzańskie są jednym z dwóch nominowanych miejsc, reprezentujących Republikę Federalną Niemiec w zmaganiach o ten znak. Łęgi Odrzańskie byłyby pierwszym całościowym krajobrazem kulturowym, wyróżnionym w 2022 roku Znakiem Dziedzictwa Europejskiego.

FUNDACJA

ŁĘGI ODRZAŃSKIE

Miejsca dziedzictwa kulturowego istnieją dzięki ludziom, których wartościowa praca na rzecz regionu wykonywana jest w 90% z charytatywnego poczucia odpowiedzialności. Za każdym miejscem stoją zaangażowani mieszkańcy, potrafiący opowiadać historie o swym życiu i miejscu na tym terenie. Fundacja Łęgi Odrzańskie (Stiftung Oderbruch) zbiera datki na wsparcie miejsc dziedzictwa kulturowego, które można przekazywać na podane poniżej konto.

Stiftung Oderbruch: Landschaftsfonds — Kulturerbe Sparkasse MOL

IBAN: DE97 1705 4040 3000 6499 20 BIC: WELADED1MOL

Raiffeisenbank Fürstenwalde

IBAN: DE62 1709 2404 0004 3082 55 BIC: GENODEF1FW1

Kontakt: Gudrun Wendt, 0173 3785908,

wendt@stiftung-oderbruch.de, stiftung-oderbruch.de

**Kommunale
Arbeitsgemeinschaft
Kulturerbe Oderbruch**

c/o Museumsverein
Altranft e.V.
Schneiderstraße 18
16259 Bad Freienwalde
OT Altranft

+49 3344 1553901
info@
kulturerbe-oderbruch.de
oderbruchmuseum.de

Druk

Druckerei Nauendorf
Wydanie 1.

Wydawca

Oderbruch Museum
Altranft we współpracy
z Kommunale
Arbeitsgemeinschaft
Kulturerbe Oderbruch

Zamknięcie redakcyjne

marzec 2022
Za aktualność
treści nie ponosimy
odpowiedzialności.

Layout

Fine Heininger |
Denken & Handeln

Miejsca Dziedzictwa Kulturowego w Łęgach Odrzańskich

Inicjatywa Oderbruch Museum Altranft – Werkstatt für
ländliche Kultur oraz Kommunale Arbeitsgemeinschaft
Kulturerbe Oderbruch. Przy wsparciu powiatu
Märkisch-Oderland oraz miast Bad Freienwalde (Oder)
i Wriezen.

dziedzictwo kultury

